

MUST

MUSEUM STAVANGER

STAVANGER
MUSEUM

NIVÅ 3

i h + o

møt språket – på museum

DYR OG FUGLER I NORGE

Forarbeid til INTRO

Nivå 3

Nivå 3 er for de som har vært i Norge en stund, og som kan lese og skrive litt norsk. De lærer språk lettere, og har en lengre utdanning bak seg.

Temaet for besøket på Stavanger museum - naturhistorie er «Pattedyr og fugler i Norge».

Før besøket har du anledning til å lære deg navnet på noen arter og sette navn på ulike deler av et dyr. Du vil også lære om hvor i Norge dyrene og fuglene lever og hva de spiser.

Under besøket på Stavanger museum vil dere få en omvisning på ca 30min, hvor ord og begreper dere har snakket om vil være i fokus.

Etterpå vil dere få gå fritt på museet. Da er det viktig at dere husker på at det ikke er lov til å ta på tingene som er utstilt i museet. På Norsk Barnemuseum er det lov å ta på ting.

Dere vil få utdelt frikort til gjenbesøk, les mer om dette bak i heftet.

Vi håper du har lyst til å ta mange bilder under besøket, slik at dere kan snakke om besøket etterpå.

ORDLISTE

Fugl	Mus
Fisk	
Insekt	Kråke
Dyr	Måke
	Svane
	Ugle
	Hakkespett
	Fugl

Husdyr
Kjæledyr

Brunbjørn / bjørn

Gaupe

Ulv

Jerv

Isbjørn

Rødrev / rev

Mår

Reinsdyr / rein

Elg

Rådyr

Hval

Bever

Geit

Sau

Hest

Ku

Hund

Katt

Gevir

Horn

Vinge

Fjær

Nebb

Skjelett

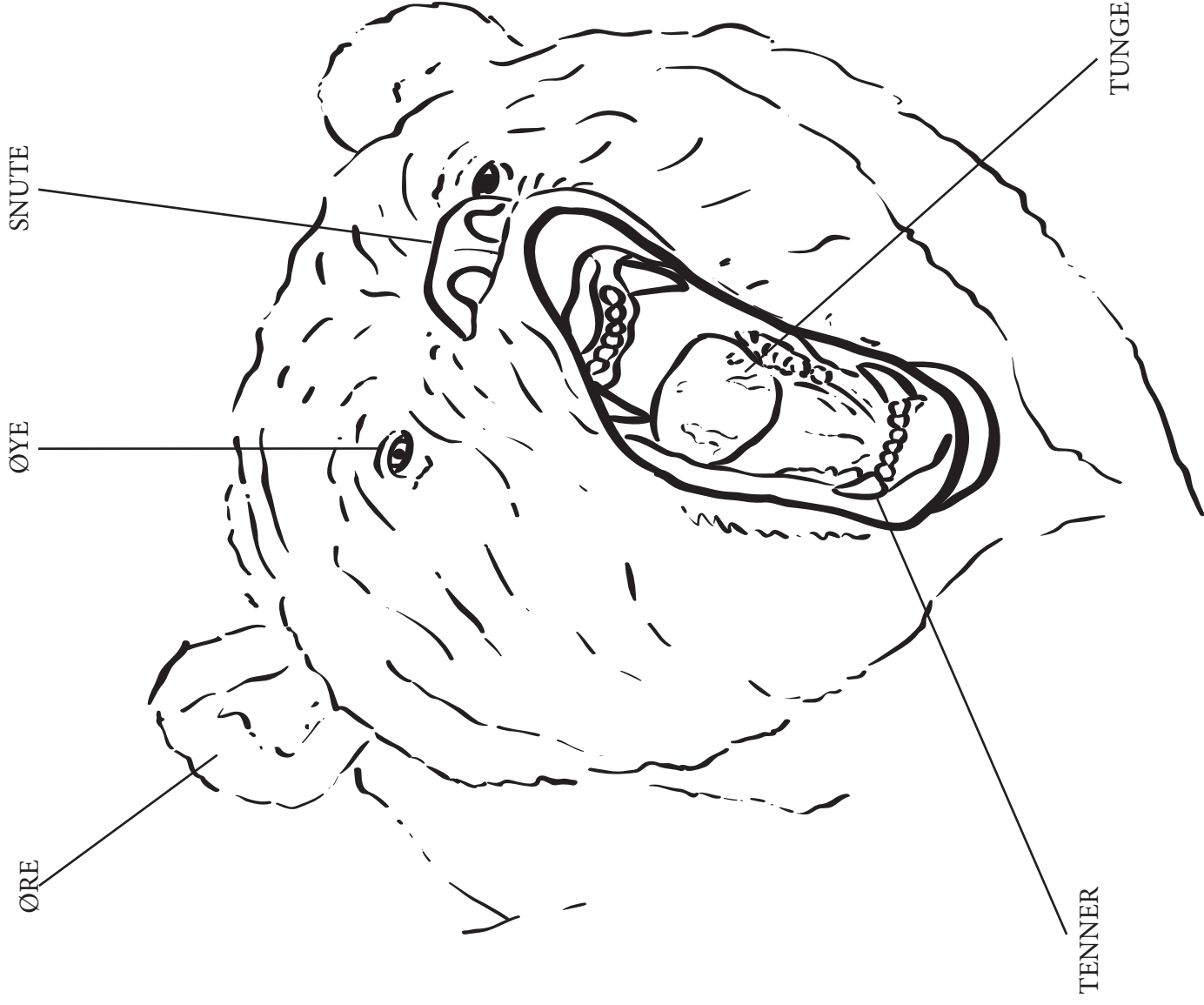
Hode
Tann
Snute
Øre
Øye
Tunge
Pote
Klør
Hale
Pels

Kjøtteter
Planteeter
Alteter

Norge
Rogaland
Stavanger
Vinter
Sommer

Farger
Tall

Myk
Stri

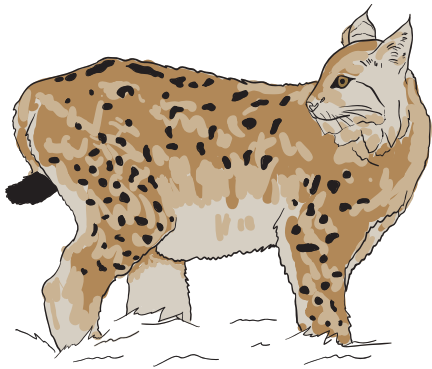
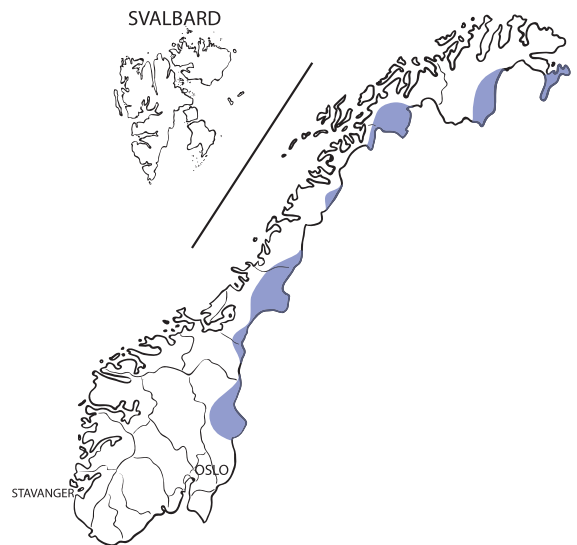

FAKTA OM DYRENE

BRUNBJØRN eller BJØRN

Bjørnen er en alteter. Den spiser mest blåbær. Men spiser også insekter, planter, sau og kalvene til elg og rein. Bjørnen spiser så mye blåbær, at bæsjen blir blå! Bjørnen går i hi om vinteren, og sover mellom 5-7 måneder. I 2017 var det 125 bjørner i Norge. Det finnes ikke bjørn i Stavanger.

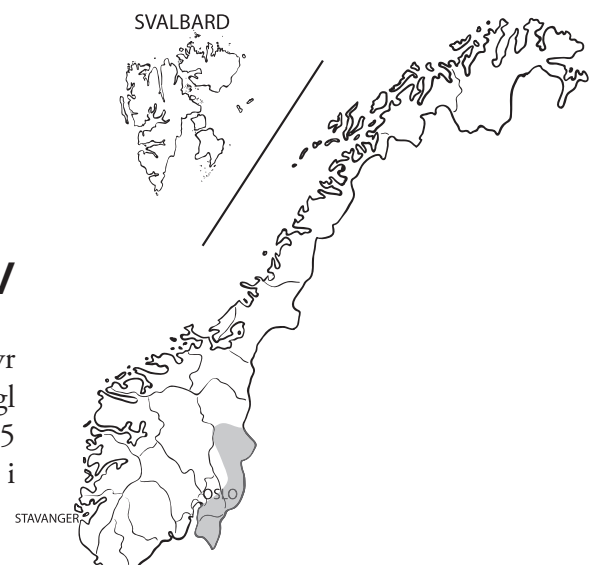
GAUPE

Gaupa er en kjøtteter. Den spiser rådyr, rein, sau, hare, rev og fugler. Den er en god vinterjeger, da den har store poter. Den kan da enklere gå oppe på snøen, uten å falle igjennom. I 2018 var det 350 gauper i Norge. Det finnes ikke gaupe i Stavanger.

ULV

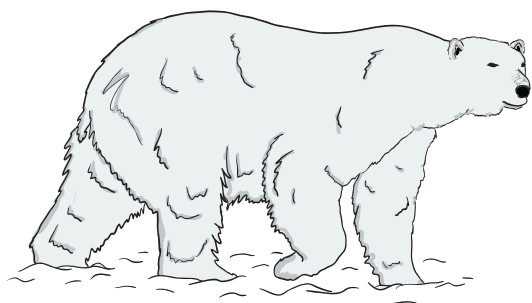
Ulven er en kjøtteter. Den jakter i flokk, og kan fange store dyr som elg. De spiser også rådyr, rein, sau, bever, grevling, hare, fugl og mus. I 2017-18 var det 70-71 ulver i Norge. I tillegg var det 45 ulver som vandret i både Norge og Sverige. Det finnes ikke ulv i Stavanger.

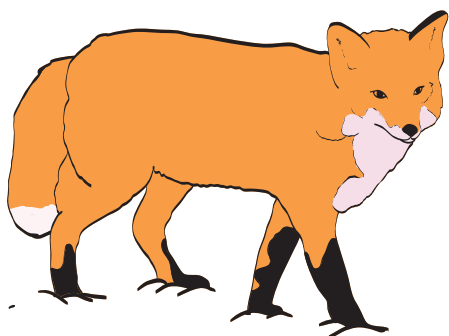
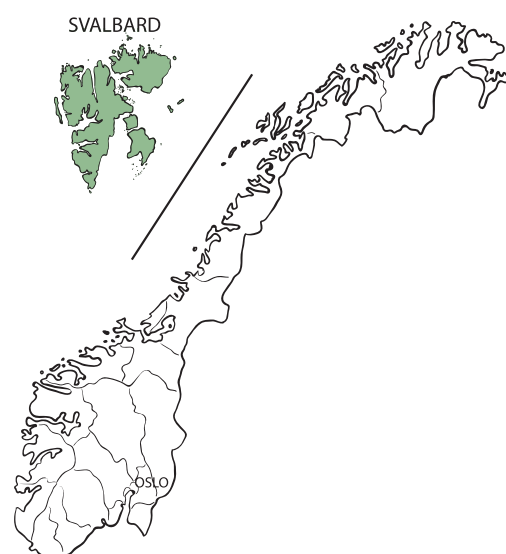
JERV

Jerven er en kjøtteter. Den spiser mest rein, men spiser også sau, rev, hare, piggsvin, mus, fugler, elg, hjort og rådyr. Den er en god vinterjeger. Med store poter, kan den lett gå oppe på snøen. Kraftige tenner gjør jerven god til å knuse frossent kjøtt og bein. I 2018 var det 307 voksne jerver i Norge. Det finnes ikke jerv i Stavanger.

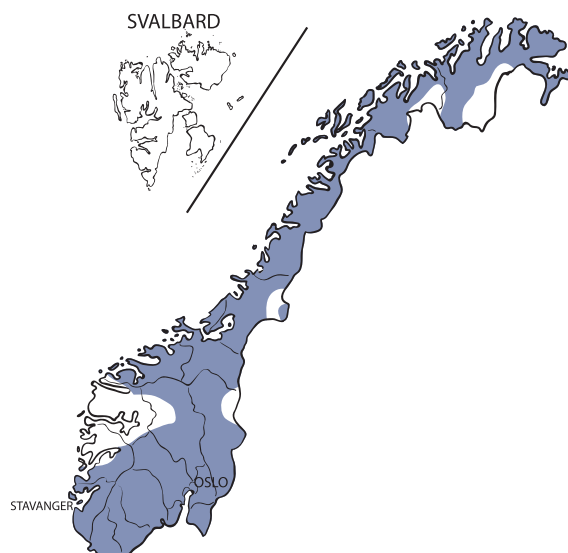
ISBJØRN

Isbjørnen er en kjøtteter, og spiser sel. Den er farlig for mennesker. Pelsen er hvit, men huden er svart. Isbjørnen har pels under potene (føttene), da sklir den ikke på isen. I Norge finner du isbjørn bare på Svalbard.

RØDREV eller REV

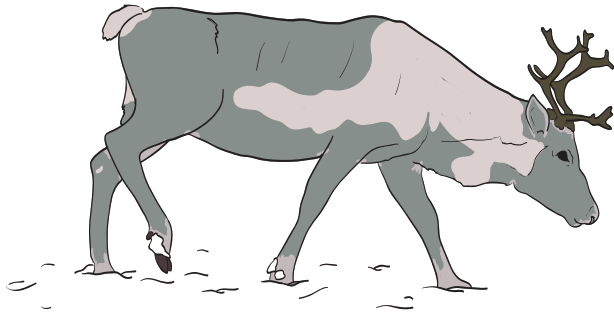
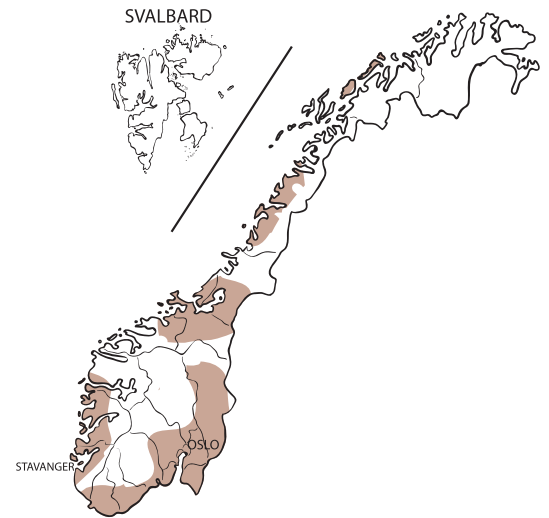
Reven er en alteter, og spiser mus, hare, fugl, egg, insekter, frosk, rådyr, frukt, bær, fisk, blåskjell og matrester etter mennesker. Antall rødrev i Norge øker stadig, og det er vanlig å kunne se den i byområder, som Stavanger.

MÅR

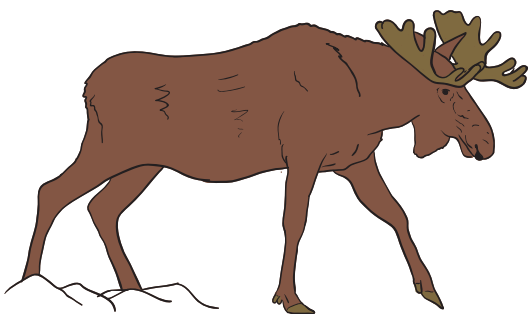
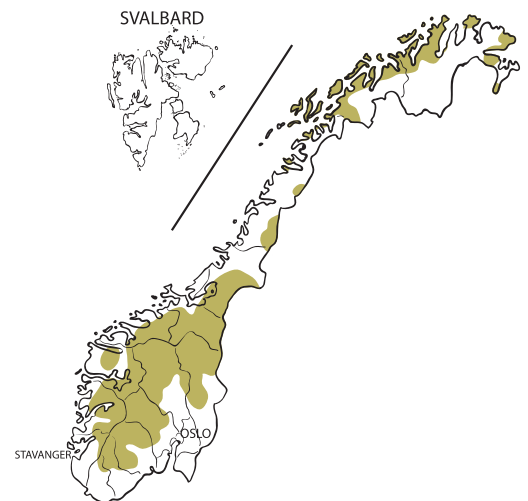
Måren er en alteter, og spiser ekorn, fugler, fugleunger, smånagere, insekter, frosk, snegler, honning, bær og sopp. Den bor i skogen og er veldig flink til å klatere i trær. Måren finner du i Rogaland.

REIN

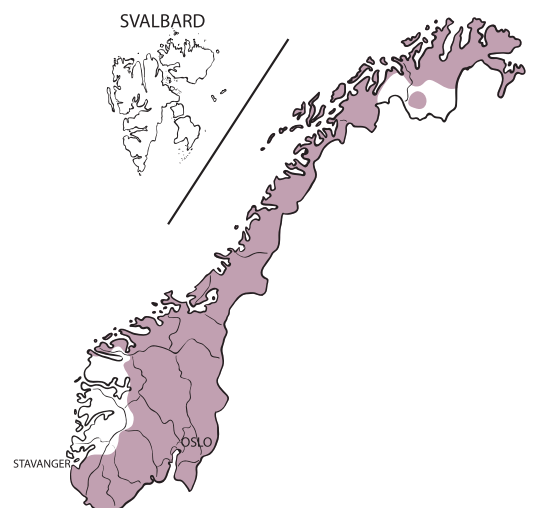
Reinen er en planteeter, og spiser lav om vinteren og gress om sommeren. Den er godt tilpasset vinteren, og har store klover, som gjør det lett å gå oppe på snøen. Pelsen er ekstra tykk, og hvert hårstrå er hult, slik at det lettere isolerer mot kulda. Hos reinen har både hunnen og hannen gevir!

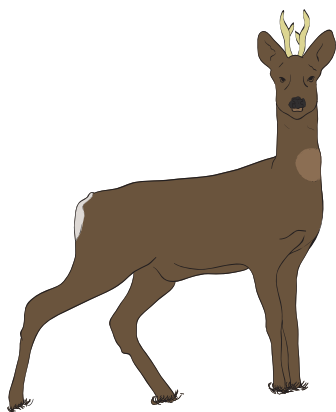
Reinen finner du i fjellene i Rogaland.

ELG

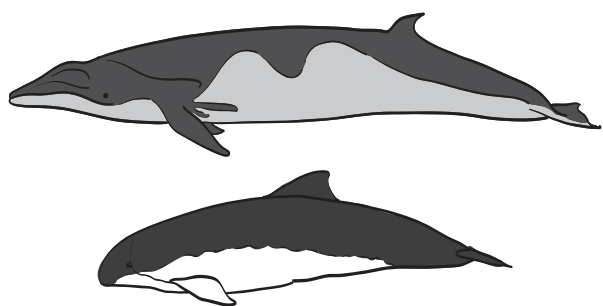
Elgen er en planteter. Den spiser kvister, bark og blader fra trær, og andre planter. Den trives i skogen. Siden elgen er så stor, kalles den «skogens konge». Det er kun hannen som har gevir. Elgen kan du finne i Rogaland, men den er ikke vanlig.

RÅDYR

Rådyret er en planteeter og spiser gress og andre planter. Den trives der skog og åker møtes. Rådyret klarer seg dårlig når det er mye snø. Det er bare hannen som har gevir. Rådyr finner du i Stavanger.

HVAL

Hvaler er pattedyr og ikke fisk. De er ganske forskjellige, og strekker seg i størrelse fra 1-30m. De er kjøttetere og kan spise sel, fisk og blekksprut eller små krepser. Hvaler kan bli svært gamle, trolig opp mot 100-200år. Du kan finne hval i Rogaland, men da gjerne de som ikke er så store.

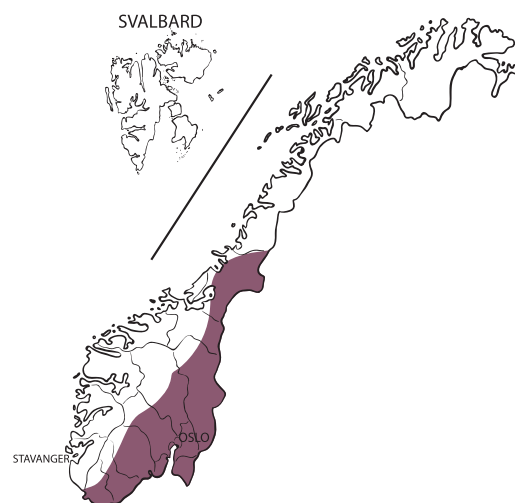

Kartet gjelder for vågehval og nise

BEVER

Beveren er en planteeter. Den spiser barken, greiner og løv på trær. I tillegg spiser den vannplanter. De skarpe, lange tennene brukes til å felle trær med. Av trærne lager de hus og demninger i elvene og sjøene de lever i. Bever er mest vanlig på Sørlandet og Østlandet og Trøndelag.

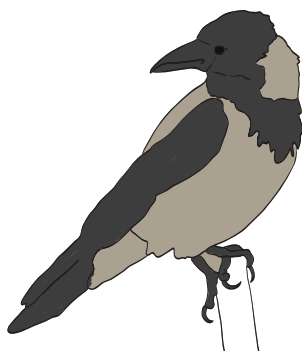

MUS

Musa er en alteter, men spiser mest planter, frø, frukt, røtter, sopp og mose. Av dyr spiser den insekter og snegler. Du finner mus i Stavanger.

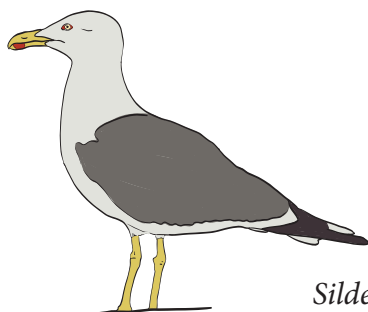

Kartet gjelder for husmus

KRÅKE

Kråka er alteter og spiser insekter, frosk, krypsdyr, egg, fugleunger, mus, fisk, muslinger, krepsdyr, korn, poteter, bær og nøtter. Den er veldig vanlig i Norge og Stavanger, og finnes overalt utenom høyt oppe på fjellet.

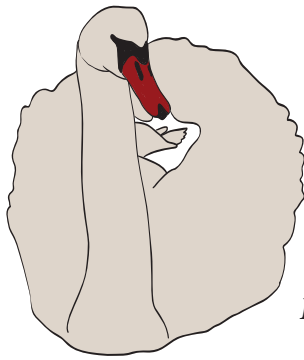
Sildemåke

MÅKE

Måker er altetere og spiser fisk, krepsdyr, skjell, bløtdyr, egg, fugleunger og matavfall. De kan stjele mat ut av hendene på mennesker. Måkene finnes langs hele kysten av Norge. Måka har stadig vekk blitt et mer urbant dyr, da det er blitt lettere å finne mat i byene enn i havet. Måker finner du i Stavanger.

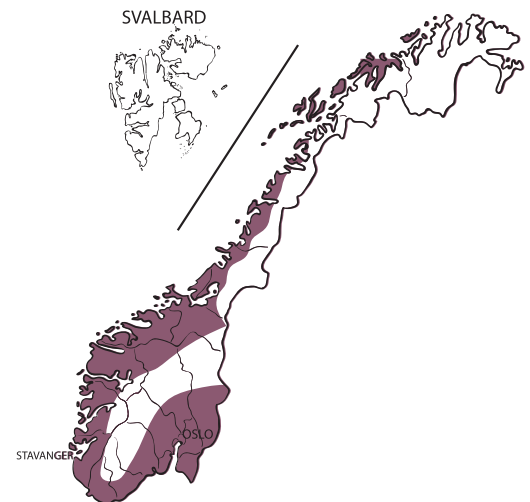
Kartet gjelder for sildemåke

Knoppsvane

SVANE

Svana er en planteeter og spiser planter den finner under vannoverflaten. Den er den største (tyngste) fuglen vi har i Norge. Siden den er så tung, må den løpe bortover vannet/bakken før den klarer å lette. Svanene lever som par gjennom hele livet. Svanene er vanlige i Stavanger.

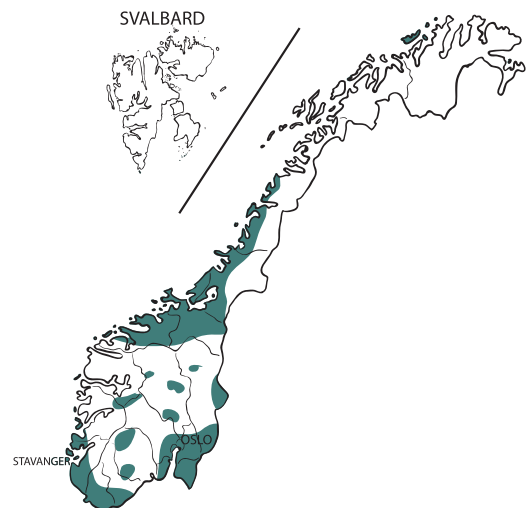
Kartet gjelder for knoppsvane

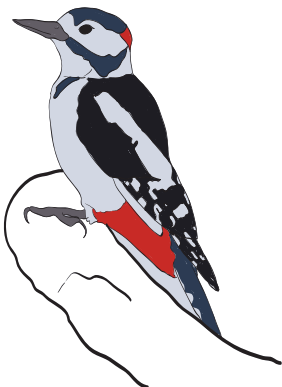
Hubro

UGLE

Ugler er y, og spiser mest mus og fugler. Uglene har pels på fjærene, derfor kan de fly uten en lyd. Øynene kan ikke beveges, ugla må derfor bevege hodet i stedet. Den kan derfor snu hodet nesten helt rundt. Du finner ugler i Rogaland.

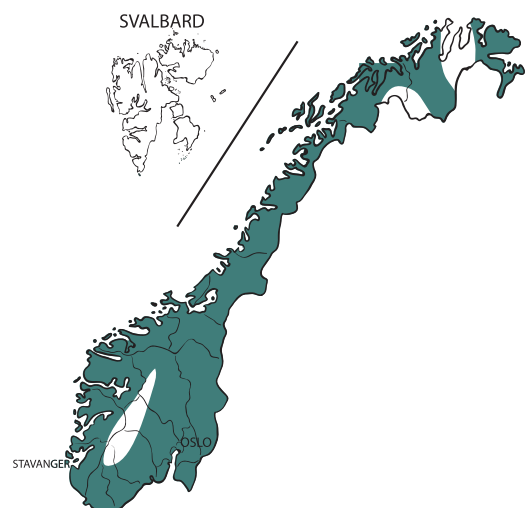
Kartet gjelder for hubro

Flaggspett

HAKKESPETT

Hakkespetter er en alteter, og spiser insekter, larver, egg, fugleunger, frø, frukt og bær. Den har stive halefjær som den bruker som støtte når den klatrer. Den har også en veldig lang tunge, som gjør det lettere for fuglen å få tak i insekter inne i trestammen. Hakkespetter finner du i Stavanger.

Kartet gjelder for flaggspett

OVERSETT DISSE ORDENE

NORSK

MORSMÅL

FUGL

FISK

INSEKT

DYR

HUSDYR

KJÆLEDYR

KJØTTETER (DYR SOM SPISER KJØTT)

PLANTEETER (DYR SOM SPISER PLANTER)

ALTETER (DYR SOM SPISER KJØTT OG PLANTER)

SKJELETT

HODE

ØRE

ØYE

TANN

SNUTE

TUNGE

PELS

HALE

POTE

KLØR

NEBB

VINGE

FJÆR

VINTER

SOMMER

OVERSETT TIL NORSK

SNAKK SAMMEN PÅ MORSMÅL- OVERSETT TIL NORSK

HVILKE DYR FINNES DET I DITT HJEMLAND?

MORSMÅL

NORSK

HVILKE DYR ER HUSDYR I DITT HJEMLAND?

MORSMÅL

NORSK

HVILKE FUGLER FINNES DET I DITT HJEMLAND?

MORSMÅL

NORSK

Hvilken farge har brunbjørnen?

Hvilken farge har isbjørnen?

Hvilke av dyrene er kjøtteter?

Hvilke av dyrene er planteeter?

Hvilke av dyrene er alteter?

Hvilke av dyrene finnes i Stavanger/Rogaland?

Fortell hverandre historier om dyr fra ditt hjemland

**HVA HETER DISSE
DYRENE PÅ DITT
MORSMÅL?**

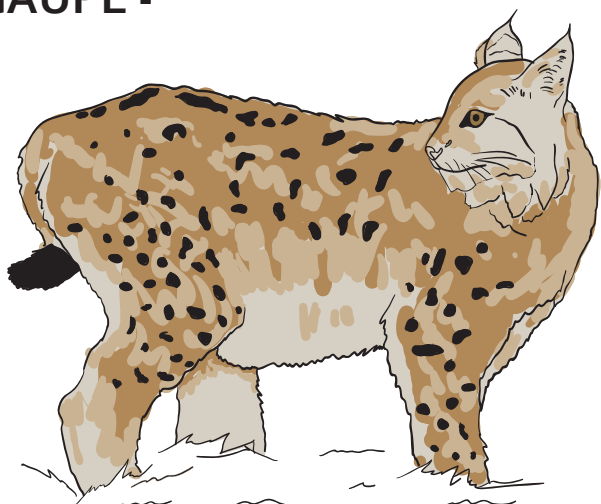
BJØRN -

ULV -

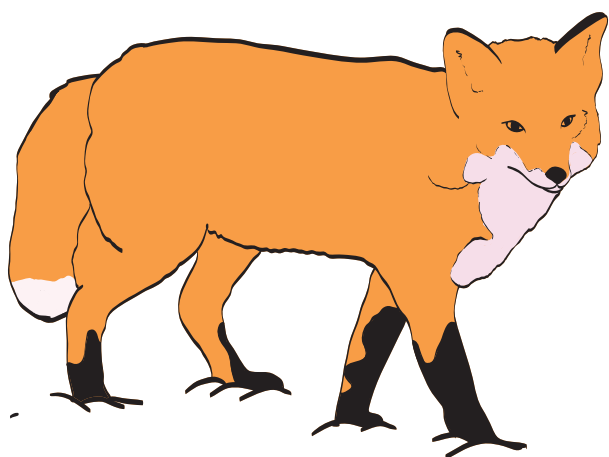
GAUPE -

JERV -

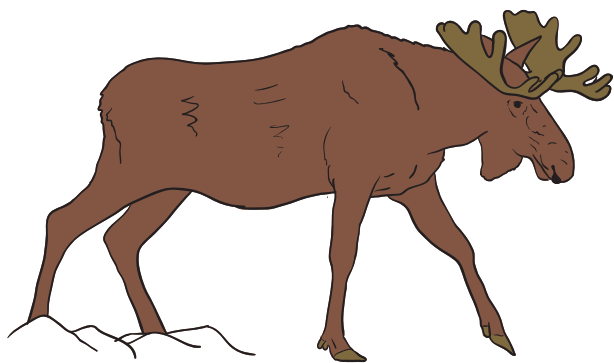
REV -

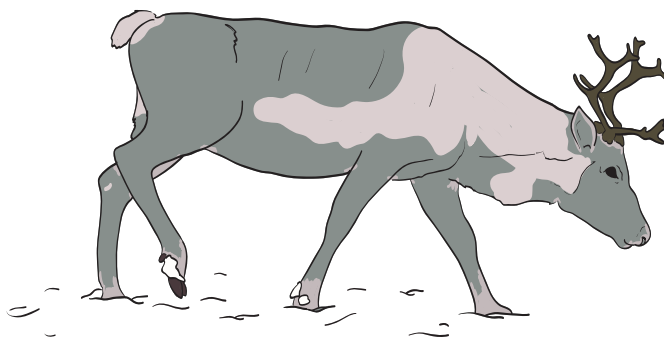
MÅR -

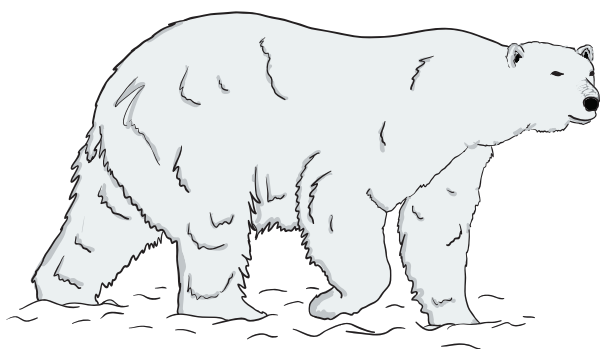
ELG -

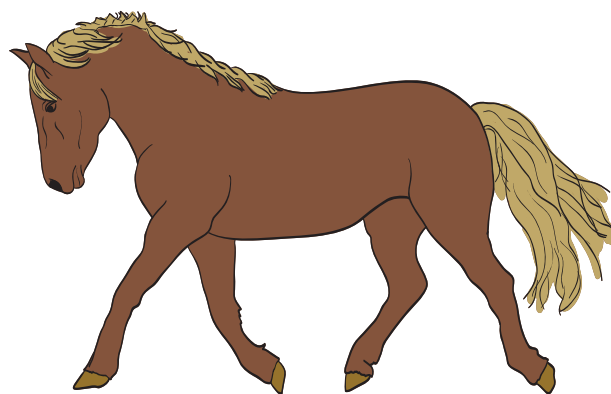
REIN -

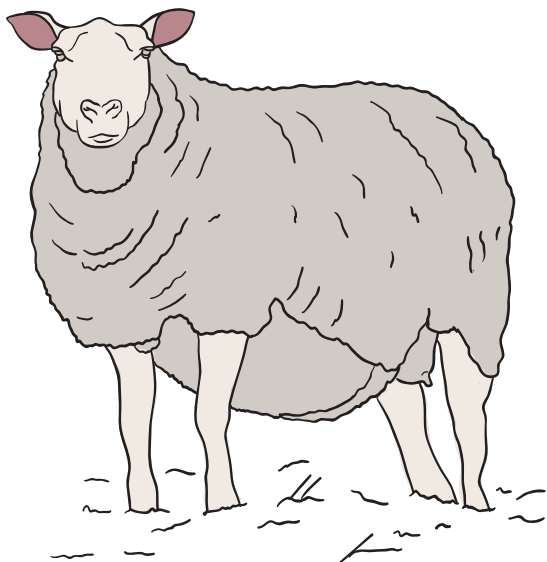
ISBJØRN -

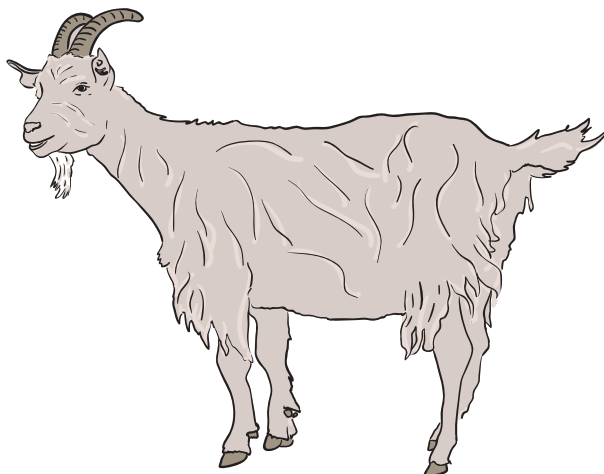
HEST -

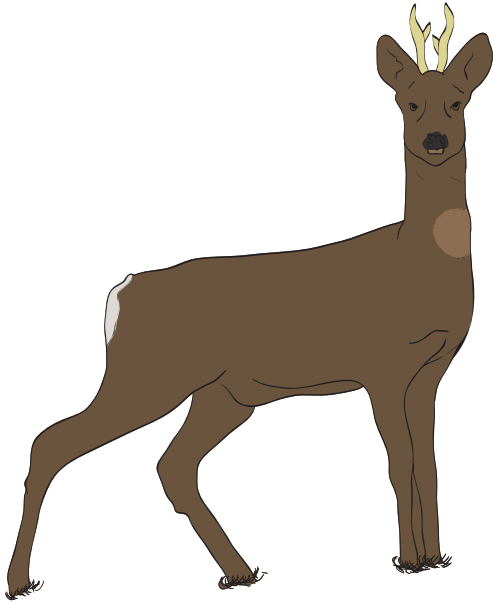
SAU -

GEIT -

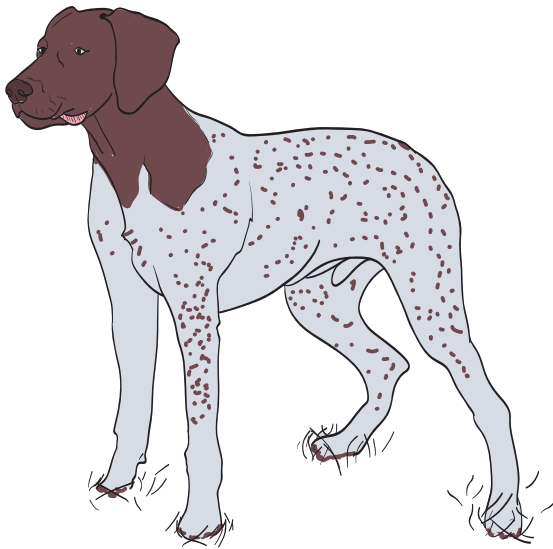
RÅDYR -

BEVER -

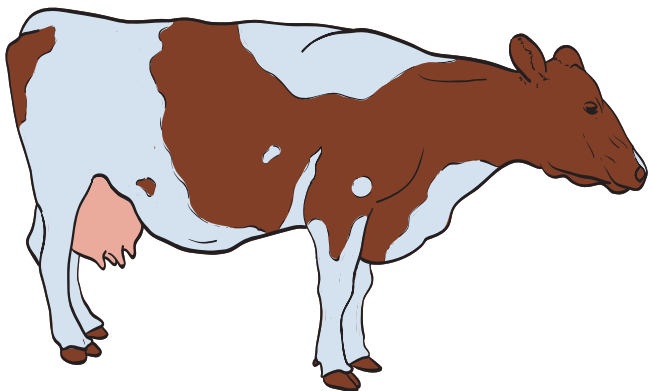
HUND -

KATT -

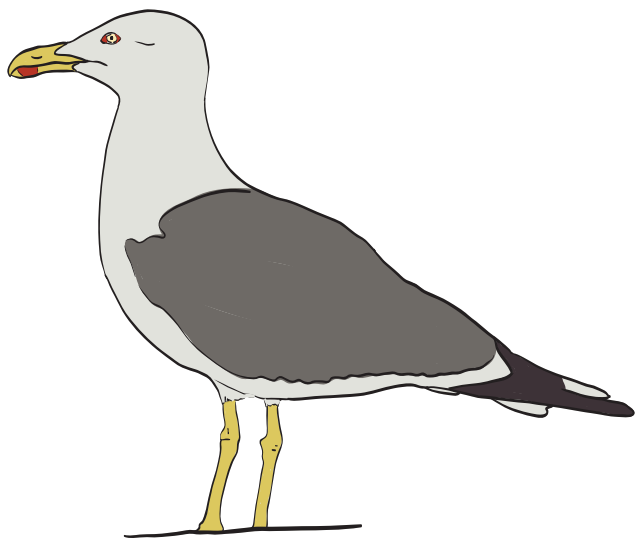
KU -

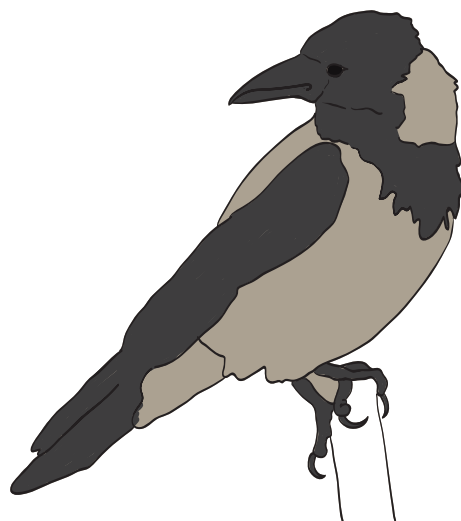
MUS -

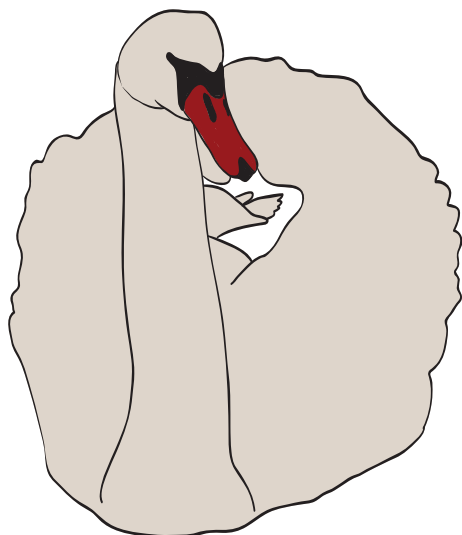
MÅKE -

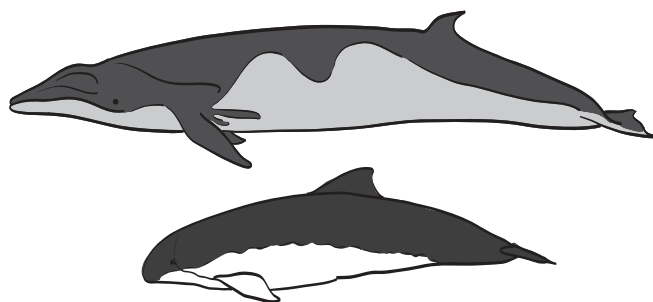
KRÅKE -

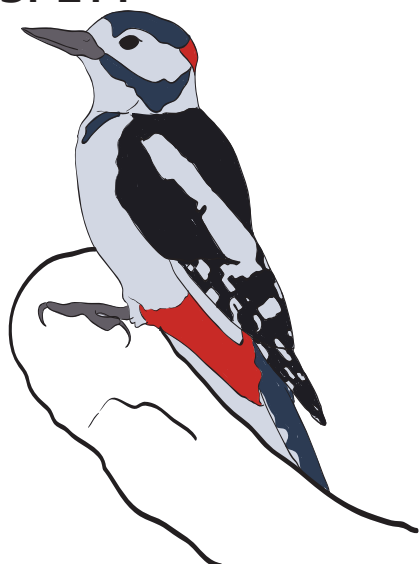
SVANE -

HVAL -

HAKKESPETT -

UGLE -

STAVANGER MUSEUM MED NORSK BARNEMUSEUM, STAVANGER KUNSTMUSEUM,
NORSK HERMETIKKMUSEUM, STAVANGER MARITIME MUSEUM, UTSTEIN KLOSTER,
LEDAAL, BREIDABLIKK, STAVANGER SKOLEMUSEUM

MUST

MUSEUMSTAVANGER.NO

På museet vil dere få utdelt frikort for gjenbesøk på museet.

Med dette kortet kan en gruppe på 5 stk besøke et eller alle ni museene i Museum Stavanger i løpet av én dag. Minst én av personene i gruppa må være en voksen.

Åpningstidene til museene endrer seg i løpet av sesongen, så noen museer har blant annet vinterstengt. Stavanger museum med Norsk barnemuseum, Stavanger kunstmuseum, Stavanger maritime museum og Norsk hermetikkmuseum kan du besøke hele året.

Finn mer informasjon om de ulike museene på museumstavanger.no.

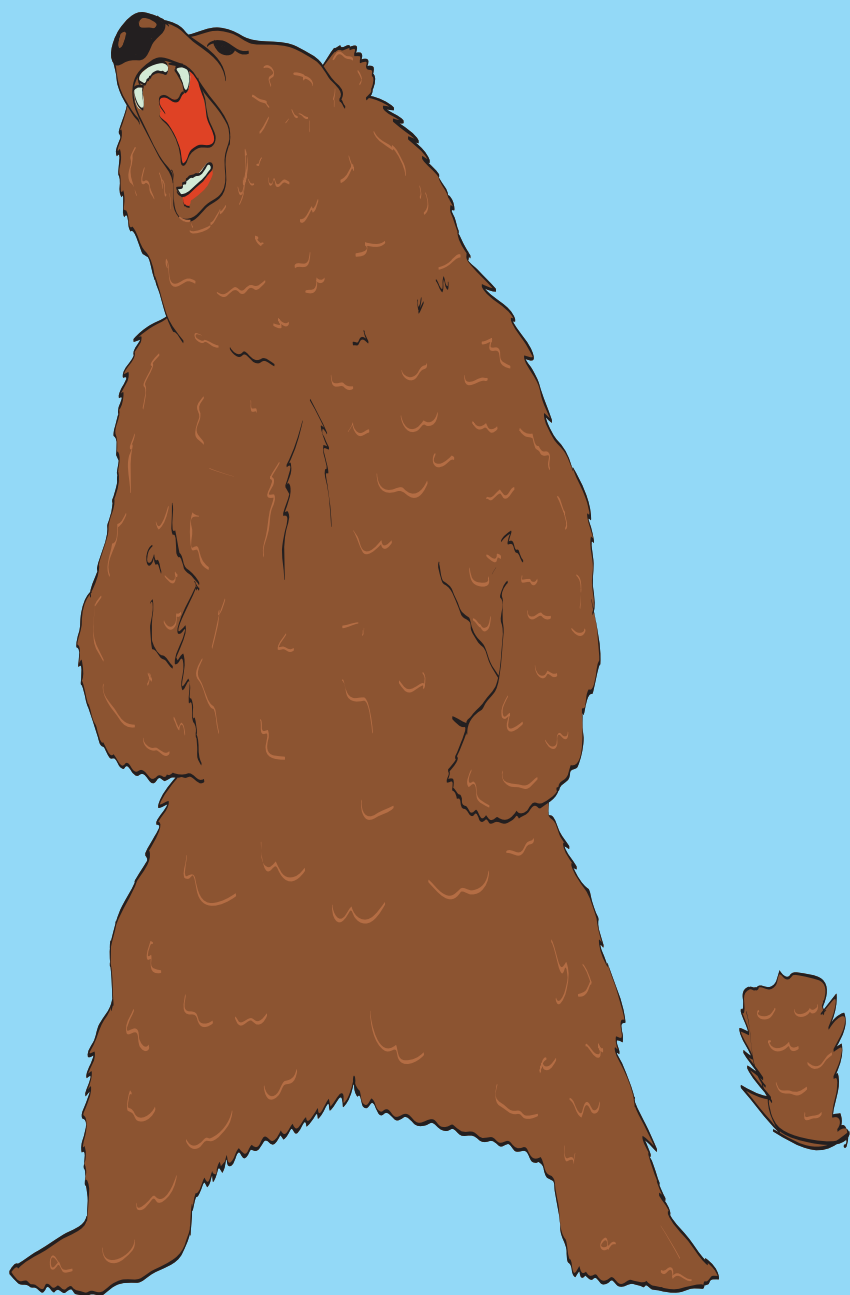
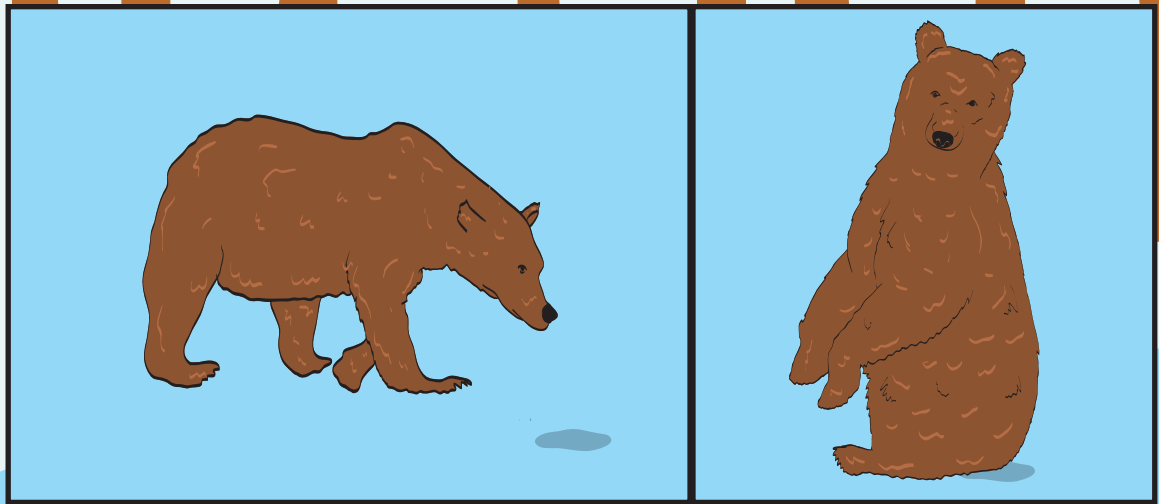
FRIKORT -en dag, ni museer
LØSES INN MOT BILLETT
V
V/B
V/B
V/B
V/B

Generelle åpningstider
Stavanger museum / Norsk barnemuseum

Mandag:	Stengt
Tirsdag	11-15
Onsdag	11-15
Torsdag	11-19
Fredag	11-15
Lørdag	11-16
Søndag	11-16

ETTERARBEID

BJØRNEN SOM BLE STUBBROMPA

Bjørnen møtte en gang reven, som kom luskende med noen fisk han hadde stjålet.
«Hvor har du fått de fra?» spurte bjørnen.

«Jeg har vært ute og fisket, herr bjørn» svarte reven.

Nå ville bjørnen også lære seg å fiske, og spurte reven hvordan han gjorde det.

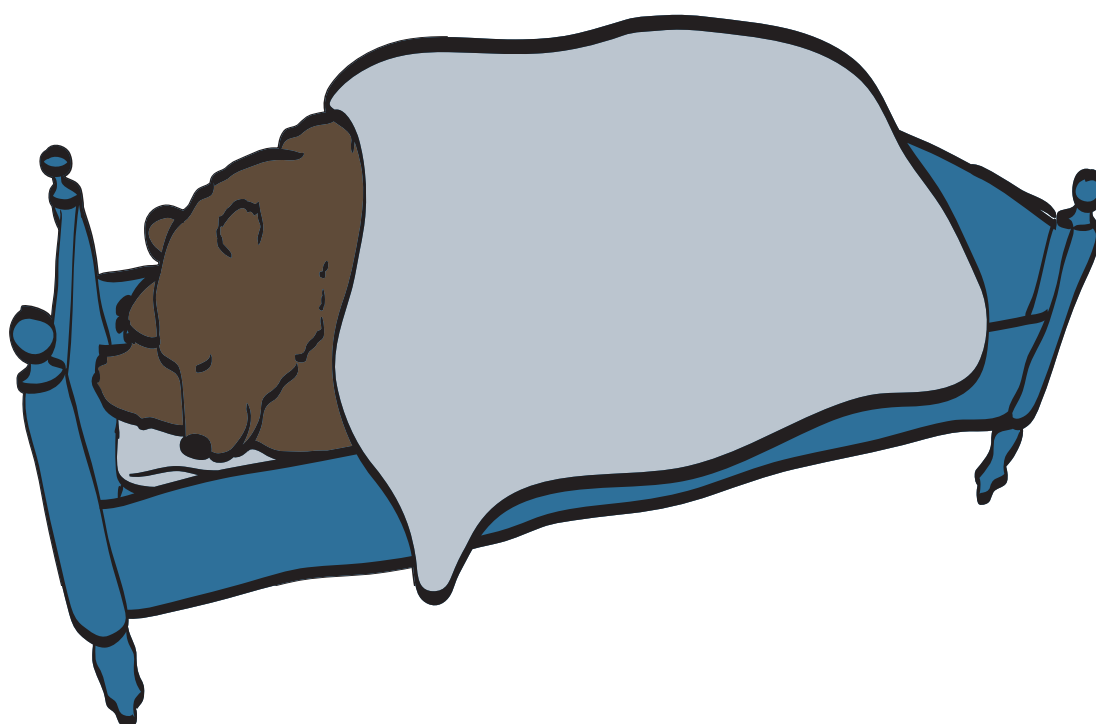
«Det er lett», sa reven, «Bare gå ut på isen, lag et hull i isen, og stikk halen nedi. Og så må du sitte tålmodig og vente til fisken biter. Når fisken biter, må du rykke halen fort opp av isen. Det kan bli kaldt, men jo lenger du sitter på isen, jo mer fisk vil du få!»

Bjørnen gjorde som reven hadde sagt, og satte halen nedi hullet i isen. Han satt der lenge og ventet, helt til halen hadde frosset fast i isen. Da rykket han halen fort opp, og halen falt tvert av! Så nå går bjørnen stubbrompa rundt den dag i dag.

Snipp, snapp, snute, så var eventyret ute.

BJØRNEN SOVER

Bjørnen sover,
bjørnen sover,
i sitt lune hi.
Den er ikke farlig,
bare man går varlig,
men man kan jo,
men man kan jo,
aldri være TRYGG!

EN BJØRNETJENESTE

«En bjørnetjeneste» er et uttrykk vi bruker i Norge, som betyr en velment tjeneste som får negative konsekvenser. Man gjør noen en tjeneste, som man mente godt, men som ikke endte så bra for den som mottok tjenesten.

Uttrykket stammer fra en historie om en bjørn og menneskevennen hans:

Bjørnen og mannen er gode venner. Mannen er sliten, og legger seg for å hvile. Mannen sovner, og en flue lander på ansiktet til mannen. Bjørnen vil være snill, og slår i hjel flua. Uten å være klar over sin egen styrke, dreper bjørnen både flua og mannen ...

Mange i Norge misforstår uttrykket «en bjørnetjeneste», og tror det betyr en kjempestor tjeneste.